

Комплекс вправ і завдань для навчання студентів другого курсу англомовного монологічного мовлення на основі проектної методики

У статті визначається формат кінцевих продуктів і типи проектів для навчання англомовного монологічного мовлення студентів другого курсу. Описуються етапи навчання монологічного мовлення за проектною методикою. Характеризуються розроблені вправи і завдання проекту "Travelling". Розглядається структура навчального сайту з хотлістом. Наводяться приклади вправ, завдань та інструментів для поточного і підсумкового контролю проектної діяльності.

Ключові слова: проектна методика, проект, монологічне мовлення, майбутні філологи, етапи навчання, комплекс вправ і завдань, хотліст, поточний і підсумковий контроль.

Устименко О. М., Коваленко Ю. В. Комплекс упражнений и заданий для обучения студентов второго курса англоязычной монологической речи на основе проектной методики

В статье определяется формат конечных продуктов и типы проектов для обучения англоязычной монологической речи студентов второго курса. Описываются этапы обучения монологической речи в соответствии с проектной методикой. Характеризуются разработанные упражнения и задания проекта "Travelling". Рассматривается структура учебного сайта с хотлистом. Приводятся примеры упражнений, заданий и инструментов для текущего и итогового контроля проектной деятельности.

Ключевые слова: проектная методика, проект, монологическая речь, будущие филологи, этапы обучения, комплекс упражнений и заданий, хотлист, текущий и итоговый контроль.

Ustymenko O., Kovalenko Y. The set of exercises and activities for project-based teaching second-year students the English language monologue communication

In this article, the format of project products and project types for teaching second-year students the English language monologue communication are defined. The project stages of teaching monologue communication are described. The suggested exercises and activities for the project "Travelling" are characterized. The structure of the educational site with the hotlist is considered. The examples of exercises, activities and tools for formative and summative assessment of students' project performance are given.

Key words: project method, project, monologue communication, foreign philology majors, project stages, set of exercises and activities, hotlist, formative and summative assessment.

У роботах багатьох методистів вивчаються різні питання навчання іноземних мов (ІМ) на основі проектної методики (ПМ) (див. праці Е. Г. Арванітопуло, М. Ю. Бухаркіної, О. А. Гілевої, І. В. Дубко, О. В. Кіршової, В. В. Копилової, Н. Ф. Коряковцевої, Н. О. Кочегурової, О. В. Львової, Л. І. Палаєвої, Є. С. Полат, Я. В. Тараскіної, В. В. Тітової, Н. Г. Чанілової, G. H. Beckett, L. Katz, F. L. Stoller, A-M. Clark, D. Fried-Booth, S. Gaer, S. Haines, T. Hutchinson, R. Ribé i N. Vidal, D. J. Rosen, M. Wicks, H. S. Wrigley та ін.). Цими дослідниками були визначені основні характеристики ПМ і типи проектів, описані етапи проектної діяльності у навчальному процесі та методичні моделі реалізації проектного навчання, висвітлені переваги проектних технологій у навчанні ІМ. Але, незважаючи на значні досягнення у науково-методичних розробках цієї проблеми, все ще залишається недостатньо дослідженим і **актуальним** питання організації навчання англомовного монологічного мовлення (ММ) майбутніх філологів за ПМ. У зв'язку з цим **метою** статті є розробка комплексу вправ і завдань на основі ПМ для студентів-філологів другого курсу, який сприяв би ефективному формуванню їхньої компетентності в англомовному ММ.

Згідно з програмними вимогами для студентів мовних вищих навчальних закладів (ВНЗ) [3] одним із видів самостійної аудиторної та позааудиторної роботи у межах сучасної кредитно-модульної системи є проект. Студентам пропонується виконання творчої роботи, спрямованої на розв'язання певної проблеми засобами ІМ. Однак, як показують наші спостереження за навчальним процесом та опитування викладачів і студентів, ПМ у навчальному процесі з ІМ майже не використовується. Серед причин цього стану можна назвати 1) нечітке розуміння викладачами поняття проекту і сутності ПМ у навчанні ІМ взагалі та у навчанні ММ зокрема і 2) відсутність у чинних підручниках з ІМ для студентів мовних спеціальностей вправ та завдань з іншомовної проектної діяльності.

Результати згаданого вище опитування та аналізу чинних програм з ІМ різних ВНЗ України та підручників для студентів мовних спеціальностей дозволили

нам уточнити **типи кінцевих продуктів проектів** для студентів-філологів другого курсу за такими програмними темами ситуативного спілкування:

1. **Вибір професії:** стіннівка, усна презентація (у тому числі мультимедійна презентація), проведення опитування, рольова/ділова гра.
2. **Здоров'я людини і медична допомога:** стіннівка, фрагмент радіо- або відеопрограми/фільму, інтерв'ю, усна презентація (у тому числі мультимедійна презентація), дебати, конференція.
3. **Спорт:** стіннівка/письмовий звіт, інтерв'ю, буклет із фотографіями/колажем, відеоролик.
4. **Покупки:** фрагмент радіо- або відеопередачі, стіннівка, письмовий звіт, дискусія, усна презентація (у тому числі мультимедійна презентація), опитування.
5. **Географічна мапа сучасного світу:** стіннівка, письмовий звіт, усна презентація (у тому числі мультимедійна презентація).
6. **Подорожі:** стіннівка, колаж, фотоальбом, фотовиставка, усна презентація (у тому числі мультимедійна презентація).
7. **Театр:** написання вірша, короткого оповідання, п'єси, сценарію, коміксу, інсценування/драматизація.
8. **Захист навколишнього середовища:** дебати, стіннівка, письмовий звіт, усна презентація (у тому числі мультимедійна презентація), інтерв'ю, опитування, конференція.

У навчанні англомовного ММ з усіх вищеназваних проектів найчастіше використовуються *інформаційно-дослідницькі, виробничі та проекти-огляди* (за типологією S. Haines [8, с. 1]), кінцевим продуктом яких є *усна презентація (та мультимедійна презентація)* на основі підготовлених *письмових звітів, оформлених стінгазети, колажу, фотоальбому, виставки тощо, підготовлених відеоматеріалів, проведеного опитування*. Проектна робота може застосовуватися з метою навчання базових типів монологу: *опису, розповіді(оповіді)/повідомлення, міркування/переконання*, що відповідає програмним вимогам на другому курсі.

Необхідною умовою здійснення успішної проектної діяльності є розробка вправ і завдань, які студенти виконують послідовно під час роботи над проектами. У цій статті ми пропонуємо комплекс вправ для навчання англомовного ММ студентів-філологів другого курсу.

Спочатку визначимо етапи роботи над проектом. Вітчизняні та зарубіжні дослідники пропонують різну кількість і різні назви етапів навчальної діяльності студентів під час проектування. Ми виходили з того, що для послідовної реалізації проекту головними є мета і зміст діяльності студентів на кожному етапі. Так, студенти спочатку планують свою діяльність і готуються

до виконання проекту, потім вони його виконують, далі презентують результати своєї проектної діяльності і, нарешті, аналізують й оцінюють створені проекти. Таким чином, можна визначити чотири послідовних **етапи проектування**, які реалізуються покроково: 1) підготовчий; 2) виконавчий; 3) презентаційний; 4) підсумковий [1, с. 9-10; 2, с. 176; 7, с. 114-115 та ін.]. Розглянемо докладніше мету і зміст кожного етапу.

Метою **підготовчого етапу** є планування навчальної діяльності студентів у межах проекту, визначення основних цілей і напрямів цієї діяльності. Цей етап реалізується у декілька кроків.

КРОК 1. Презентація проблеми дослідження і стимуляція самостійної дослідницької діяльності студентів. Визначається галузь (межі) дослідження проекту, тобто студенти обирають серед багатьох одну ідею як основу для майбутнього проекту. У ході цієї роботи формуються малі групи (команди) для подальшої спільної проектної діяльності. Невимушена атмосфера довіри є невід'ємним складником співпраці усіх учасників проектування. З метою згуртування студентів використовують такі інтерактивні прийоми як "мозковий штурм", "снігова грудка", "піраміда", "анкетування" тощо.

Розподіляючи студентів по командах, необхідно враховувати, що успіх роботи групи залежить від ступеня зацікавленості учасників, їхніх взаємовідносин. Кількість студентів у групі не повинна перевищувати 4 особи. Кожна група самостійно обирає для себе ту частину проекту, яку розроблятиме. Викладач може брати на себе роль радника у випадку конфліктів під час розподілу студентів на групи та/або розподілу завдань між студентами.

Особливо важливою на цьому кроці є *стимуляція мовленнєвої діяльності студентів* під час обговорень. З цією метою рекомендується застосування різноманітних матеріалів-стимулів, як мовних, так і немовних (візуальних, звукових), що створюють "ілюзію включення" в іншомовне середовище: афіші, оголошення, театральні програми, проїзні та вхідні квитки, етикетки, меню, рахунки, мапи, плани-схеми, рекламні й туристичні проспекти тощо.

КРОК 2. Визначення теми і формату кінцевого продукту проекту. Визначення теми проекту відбувається шляхом обговорення її усіма учасниками. Метою цієї дискусії є зібрання максимальної кількості різноманітних ідей, які потім фіксуються на дошці. Після цього встановлюється зв'язок між усіма запропонованими ідеями. Далі студенти в малих групах намагаються логічно відобразити одержані ідеї у вигляді різних діаграм, денотатних мап тощо, розвиваючи при цьому провідну ідею проекту. Додаткові ідеї також фіксуються. Після цього кожна група доповідає про свої ідеї, схематично зображаючи своє бачення майбутнього проекту. Пропозиції кожної групи обгово-

рюються і обирається один варіант проекту. Узгоджуються цілі щодо змісту підтем та мовного матеріалу.

КРОК 3. Планування ходу проекту. Під час розробки структури проекту колективно обговорюються етапи проекту (їх кількість і зміст), необхідних для досягнення мети, а також часові межі. Визначається необхідна інформація, способи її одержання (пошук у бібліотеці/Інтернеті, листування, інтерв'ю, анкетування), уточнюються функції кожного студента, остаточно формуються групи.

Послідовність діяльності студентів у ході виконання проекту планується відповідно до визначених способів пошуку інформації. З цією метою необхідно з'ясувати, які вміння знадобляться студентам для добору інформації, її компіляції, якщо вона отримана з декількох джерел. Варто навчити студентів складати узагальнюючі таблиці для систематизації отриманої інформації. Крім того, викладачу слід проаналізувати ті вміння і стратегії, які студенти використовуватимуть під час презентації кінцевого продукту проекту (наприклад уміння публічного виступу, письмової форми викладу тощо).

Виконавчий етап передбачає мовленнєву підготовку студентів до виконання завдань проекту і діяльність з пошуку необхідної для цього інформації.

КРОК 4. Збирання інформації. Після розробки інструментарію для збору даних (це можуть бути анкети, запитання для інтерв'ю, таблиці) необхідно організувати студентів для добору інформації на занятті та/або в позааудиторний час. Коли необхідні дані будуть зібрані, дослідження виконані, потрібно розробити певну систему зберігання інформації та забезпечити можливість звернення до неї на наступному етапі.

КРОК 5. Аналіз і систематизація одержаної інформації (проводиться в малих групах), її компіляція для попереднього обговорення на занятті. Регулярні „поточні доповіді” на заняттях про виконану роботу допомагають не лише побачити реальне просування проекту, але й забезпечують певним чином поточний контроль та оцінювання роботи групи.

Повідомлення про попередні результати роботи над проектом можуть відбуватися у вигляді: 1) формальних пояснень/звітів в усній або письмовій формах; 2) звичайного усного повідомлення; 3) письмових висновків; 4) листів; 5) аудіовізуального подання; 6) інсценування/рольової гри; 7) конкурсів з використанням музичних (відео)записів тощо. З метою навчання студентів англомовного ММ доповіді про результати проектної діяльності необхідно проводити в усній формі у вигляді повідомлень/пояснень із залученням аудіовізуального подання чи мультимедійної презентації. У своїх повідомленнях студенти можуть використовувати різні опори, укладені викладачем, наприклад логіко-синтаксичні схеми або плани-інструкції.

Метою **презентаційного етапу** є підготовка презентації отриманих результатів проектування.

КРОК 6. Підготовка зібраної інформації до її презентації. Студенти в групах обговорюють, яка інформація буде цікавою для їхніх одногрупників і яким чином її викласти. Заздалегідь визначається роль кожного студента в презентації кінцевого продукту проекту, розподіляються обов'язки і відбувається репетиція презентації. В якості допомоги студентам можна запропонувати пам'ятки-інструкції для організації роботи з підготовки презентації [3, с. 225-227].

КРОК 7. Презентація кінцевого продукту. Спосіб презентації залежить від форми кінцевого продукту. У навчанні англомовного ММ кінцевим продуктом проекту може бути усна презентація у супроводі мультимедійної презентації.

Підсумковий етап

КРОК 8. Оцінювання проектів. Висновки про успішність проекту робляться в результаті обговорення студентами проведеної презентації, заповнення різних бланків, анкет для само- і взаємооцінювання. Крім того, роботу студентів під час виконання проектів оцінює викладач, який спостерігав за діяльністю студентів під час групової взаємодії, оцінюються результати самостійної позааудиторної роботи студентів, а також презентація кінцевого продукту. Далі студенти визначають ті аспекти проекту, які можуть бути удосконалені та розвинуті у подальшій роботі над наступним проектом.

Отже, визначившись з етапами проектування та покроковим способом їх реалізації, перейдемо до розробки комплексу вправ і завдань **за темою “Traveling”** для навчання студентів-філологів другого курсу англомовного ММ на основі ПМ.

На **підготовчому етапі** студенти виконують вправи і завдання на визначення теми проектної роботи, формулювання проблеми, обговорення в малих групах плану виконання проекту. Спочатку студентам подаються висловлювання відомих людей про подорожі, які вони коментують. Далі майбутні філологи у малих групах обговорюють і записують речі, про які варто заздалегідь подбати перед подорожжю. Після цього ідеї презентуються усій академічній групі та резюмуються у вигляді денотатної мапи. Таким чином, визначаються п'ять проблем для майбутніх досліджень і створення студентами проектів у малих групах, а саме: 1) aims/reasons of travelling; 2) means of travelling; 3) group travels vs. solo travels; 4) things to be packed before travelling; 5) places of interest to visit when travelling.

На цьому етапі студенти також з'ясовують, яку інформацію вони хотіли б висвітлити у своєму дослідженні, розподіляють завдання між учасниками групової проектної діяльності і визначають формат кінцевого продукту проекту (усна і мультимедійна презентація). Крім того, студенти актуалізують лексичні одиниці за темою “Travelling”, тобто відбувається мовна підготовка до виконання майбутнього проекту.

На **виконавчому етапі** студенти працюють із вправами і завданнями, які готують їх до роботи над проектом. Метою вправ виконавчого етапу є навчити студентів детально розуміти прочитані фрагменти текстів з подальшим їх обговоренням у малих групах та висловленням власної думки щодо змісту прочитаного, а також навчити студентів складати різні види анкет і відображати результати проведеного опитування у вигляді діаграм. Крім того, студенти вчаться писати звіти і робити усні доповіді/повідомлення за результатами опитування та після опрацювання необхідної інформації з проблеми дослідження.

З метою організації пошуку інформації в мережі Інтернет ми створили **навчальний сайт із хотлістом** [4, с. 49] <http://hotlisttravel.jimdo.com/>, на якому, відповідно до кожної з п'яти тем проектної роботи студентів, містяться посилання на веб-сторінки з блогами, форумами, статтями, відеоматеріалами, оглядами та опитуваннями. Студенти обирають в меню сайту необхідний розділ із назвою свого проекту і далі переходять за посиланнями на рекомендовані для опрацювання Інтернет-ресурси. Наведемо скріншоти окремих сторінок сайту (рис. 1).

На **презентаційному етапі** відбувається підготовка усної та мультимедійної презентації результатів проектної роботи. Так, студенти ознайомлюються зі структурою та мовними особливостями усної презентації проекту, аналізують увесь зібраний матеріал і

складають план доповіді. Після цього переходять до підготовки власне усної презентації результатів проектної діяльності. Для того щоб студенти могли правильно скласти й оформити мультимедійну презентацію, їм надаються покрокові рекомендації.

Головною метою **підсумкового етапу** є аналіз та оцінювання процесу і продуктів проектної діяльності студентів. Майбутні філологи обговорюють представлені проекти в малих групах і, спираючись на опитувальники для взаємооцінювання, оцінюють результати проектної роботи, а також якість презентацій. Крім того, заповнюючи картки для самооцінювання, студенти описують, чого вони навчилися у процесі проектування і з якими труднощами зіткнулися, зазначають позитивні риси своїх проектів та їх недоліки. Одержана інформація використовується викладачем для загального оцінювання проектної діяльності студентів.

Схематично запропонований комплекс вправ і завдань представлений у табл. 1.

Коротко охарактеризуємо **проект "Travelling"** для студентів-філологів другого курсу.

Приблизний час виконання проекту: 20 навчальних годин (10 практичних занять).

Характеристика проекту: складний, міжпредметний, інформаційно-дослідницький з елементами оглядового, середньої тривалості, внутрішній (за типологією Е. Г. Арванітопуло [1, с. 7-8]).

"The world is a book, and those who do not travel read only a page" (St. Augustine).

Hotlist

You can find the necessary information on the following topics of your research work:

1. Aims/ reasons of travelling
2. Means of travelling
3. Group travels or solo travels
4. Things to be packed
5. Places of interest to visit

For the list of links choose the corresponding inlay in the Menu.

Facebook: Станьте членом в групі, щоб з'ясувати деталі.

Blogs

1. The pros and cons of traveling alone:
<http://travel.perfectspace.com/travel/the-pros-and-cons-of-traveling-alone/>
2. Who is your favourite person to travel with?
<http://www.theodyssey.com/2012-05-01/whos-your-favorite-person-to-travel-with-and-why/>
3. Solo female travel:
<http://www.hostelworld.com/blog/solo-female-travel-new-myths-and-one-truth/155929>

Forums

1. How do you like to travel?
<http://www.city-data.com/forum/travel/65752-how-do-you-like-travel.html>
2. What are your thoughts on travelling alone?
<http://www.koshofirst.com/thomson/towns/gap-year-round-the-world-travel/topics/what-are-your-thoughts-on-traveling-alone?topic=1>
3. Who do you like to travel with?
<http://www.experiencesproject.com/stories/Want-To-Answer-A-Question-Of-The-Day/206263>

Surveys

1. Travel survey of senior living readers:
<http://www.seniorlivingmag.com/senior-travel-survey-results>
2. So, who we are?
<http://solotravelerblog.com/solo-travel-survey-3/>

Articles

1. The pros and cons of traveling alone:
<http://www.travelersguide360.com/index.php/pros-and-cons-of-traveling-alone-7-30863/>
2. What's so good about travelling solo? TripAdvisor survey reveals why one in three women chose to go on holiday alone:
<http://www.dailytelegraph.com.au/travel/holiday-ideas/whats-so-good-about-traveling-solo-https://www.surveymonkey.com/one-in-three-women-choose-to-go-on-holiday-alone/story-fjv30t-1226853335841>
3. Why travelling with a group is better?
<http://www.mytravelcompare.com/travelling->

Videos

1. Travel alone or with a group?
<http://www.youtube.com/watch?v=9QZqV2Dba8>
2. Travelling alone, is it safe?
<http://www.youtube.com/watch?v=6sE100p0Jag>

Рис. 1. Скріншоти навчального сайту з хотлістом

Комплекс вправ і завдань для навчання студентів-філологів другого курсу англomовного монологічного мовлення за темою “Travelling” на основі проектної методики

Етап	Групи вправ і завдань	Типи вправ	Види вправ і завдань
Підготовчий	<ul style="list-style-type: none"> ▪ для визначення теми проектної роботи ▪ для формулювання проблеми проекту ▪ для актуалізації необхідної тематичної лексики 	рецептивно-продуктивні комунікативні, продуктивні комунікативні, рецептивні некомунікативні	<ul style="list-style-type: none"> ▪ обговорення афоризмів ▪ обговорення обраної проблеми у мінігрупах ▪ заповнення таблиці ▪ узагальнення та систематизація ідей за допомогою денотатної мапи ▪ виконання завдання перехресного вибору
Виконавчий	<ul style="list-style-type: none"> ▪ для розвитку вмінь читання, письма та говоріння ▪ для навчання укладання анкети та проведення опитування ▪ для навчання узагальнення результатів опитування у вигляді діаграм ▪ для організації пошуку інформації в мережі Інтернет ▪ для навчання написання та усного представлення звіту 	рецептивні комунікативні, рецептивно-репродуктивні комунікативні, репродуктивні комунікативні, продуктивні комунікативні, рецептивні некомунікативні, рецептивно-репродуктивні некомунікативні, рецептивно-продуктивні комунікативні	<ul style="list-style-type: none"> ▪ читання текстів з повним розумінням ▪ висловлення власної думки (на понадфразовому рівні) щодо проблеми з опорою на ключові фрази ▪ складання різних типів анкет за зразком ▪ створення різних діаграм за зразком ▪ читання та розуміння зразка тексту звіту з підкресленими ключовими словами та словосполученнями про проведене опитування ▪ обговорення результатів опитування у мінігрупах ▪ написання звіту про проведене опитування за планом ▪ ознайомлення з матеріалами хотліста ▪ робота з матеріалами хотліста, збирання інформації ▪ обговорення зібраної інформації у мінігрупах ▪ звітування про результати дослідження з опорою на план-інструкцію/логіко-синтаксичну схему
Презентаційний	<ul style="list-style-type: none"> ▪ для навчання створення усної презентації проектів ▪ для навчання створення мультимедійної презентації 	рецептивні комунікативні, рецептивно-продуктивні комунікативні	<ul style="list-style-type: none"> ▪ обговорення та аналіз зібраної інформації і результатів опитування ▪ ознайомлення зі структурою та мовними особливостями тексту усної презентації ▪ ознайомлення зі структурою та правилами укладання мультимедійної презентації ▪ створення мультимедійної презентації з опорою на зразок
Підсумковий	<ul style="list-style-type: none"> ▪ для організації самооцінювання проектів ▪ для організації взаємоконтролю та взаємооцінювання проектів 	рецептивно-репродуктивні умовно-комунікативні, продуктивні комунікативні	<ul style="list-style-type: none"> ▪ заповнення форм, відповіді на запитання для само- та взаємооцінювання ▪ групова бесіда ▪ бесіда між студентами і викладачем

Учасники проекту розробляють анкети і проводять опитування серед студентів інших академічних груп/викладачів/інших осіб поза університетом для визначення різних точок зору на ту чи іншу проблему дослідження. Результати опитування оформлюються у вигляді різних діаграм або таблиць. За допомогою спеціально розробленого навчального сайту із хотлістом блогів, відеоматеріалів, форумів, статей тощо студенти знаходять, аналізують та резюмують зібрану інформацію і звітують про виконану роботу.

Загальна мета проекту: дослідити можливі питання/проблеми, з якими стикається людина, плануючи і здійснюючи подорож.

Кінцевий продукт проекту

Формат: усна і мультимедійна презентації, в яких подаються результати опитування з наочним оформленням результатів (діаграми), результати дослідження ресурсів навчального сайту з хотлістом та допоміжні засоби наочності (фотокартки/малюнки/відеоролики).

Зміст проектної роботи: студенти розподіляються на мінігрупи та обирають одну з можливих проблем проекту:

1. Цілі/причини подорожування.
2. Способи подорожування.
3. Подорожування з групою чи наодинці.
4. Речі, які необхідно взяти у подорож.
5. Місця, які варто побачити, подорожуючи.

Проектна діяльність проводиться у мінігрупах у відповідності з обраною проблемою.

Примітка. Необхідною умовою організації проектної роботи студентів є дотримання етапності проектування (підготовчий, виконавчий, презентаційний, підсумковий) та застосування інтегративної моделі навчання [6], яка є ефективнішою за лінійну, оскільки здійснення мовної та мовленнєвої підготовки студентів перед кожною наступною фазою виконання проекту дозволяє створити кращі умови для формування у студентів навичок та умінь, необхідних їм для пошуку, аналізу і презентації зібраного матеріалу.

Отже, розроблений комплекс вправ складається із 16 вправ і наведений нижче.

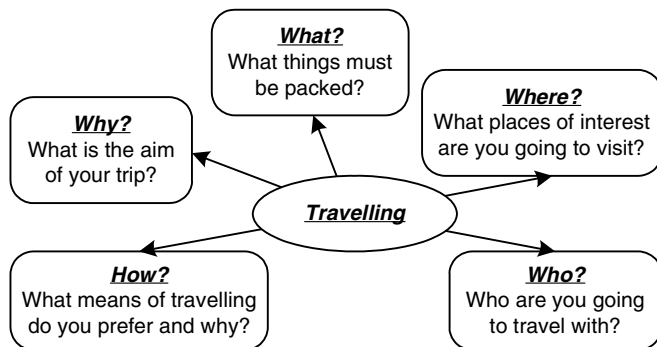
Підготовчий етап

Exercise 1. Almost everyone is fond of travelling and I am sure so you are. It is very interesting to see new places, towns and countries. Though, of course, it is not the only reason why people travel. Read two quotations below. Do you agree or disagree with them? Give your explanations.

1. The world is a book, and those who do not travel read only a page (St. Augustine).
2. I travel not to go anywhere, but to go. I travel for travel's sake. The great affair is to move (Robert Louis Stevenson).

Exercise 2. You are planning to go on holiday and travel to Europe. What things do you need to think over before taking your trip?

- a. Discuss your ideas in small groups. Make a list of them.
- b. Present your ideas to other students. Summarize your decisions in the mind-map below.

- c. In your teams, choose one topic from the mind-map for your project work and discuss the information you want to include in your project and the information should be gathered.

Possible ideas:

Project 1 “Aims/reasons of travelling”: carrying out a survey on reasons of travelling, watching videos of the interviewed people to find out the reasons they give, studying blogs, forums and reading articles which deal with this problem.

Project 2 “Means of travelling”: carrying out a survey on the preferred means of travelling, identifying their pros and cons, watching videos to find out opinions of different people on this issue, studying blogs, forums and reading articles which deal with this question.

Project 3 “Group travels vs. solo travels”: carrying out a survey on the preferred ways of travelling, watching videos of the interviewed people to find out the advantages and disadvantages of travelling alone and within a group of tourists, studying blogs, forums and reading articles which deal with this issue.

Project 4 “Things to be packed”: carrying out a survey

to find out the most prevailing things which people take when travelling, watching videos with guidelines on packing a bag, studying blogs, forums and reading articles which deal with this problem.

Project 5 “Places of interest to visit”: carrying out a survey to find out the most visited countries/cities and places of interest, watching videos about popular cities and places where people frequently travel to, studying blogs, forums and reading articles which deal with this question.

Exercise 3. Before presenting the results of your project work refresh the essential vocabulary on the topic “Travelling”.

a) Match the words and word-combinations below with their definitions:

1. to book tickets	a) a person with whom one spends a lot of time or with whom one travels
2. to be impressed	b) to come down through the air and rest on the ground or another surface
3. to land	c) to buy tickets in advance
4. to get sea-sick	d) the activity of visiting places of interest in a particular location
5. a companion	e) to feel admiration and respect
6. hand luggage	f) get on or into (a ship, aircraft, or other vehicle)
7. sightseeing	g) suffer from nausea and dizziness caused by the motion of a ship at sea
8. free of charge	h) light baggage (bags, briefcases, etc.) that you are allowed to carry on board
9. to board	i) without any payment due
10. to unpack	j) case for carrying clothes when travelling
11. a guidebook	k) any bag such as a purse, laptop bag, briefcase, or backpack which can be put under the seat in front of you
12. passport	l) an arrangement by which a company or the state undertakes to provide a guarantee of compensation for specified loss, damage, illness, or death in return for payment of a specified premium
13. excess baggage	m) a card which authorizes passengers to board a plane
14. a carry-on	n) holiday organized by a travel agent, with arrangements for transport, accommodation, etc., made at an inclusive price
15. insurance	o) a book of information about a place, designed for the use of visitors or tourists
16. personal item	p) open and remove the contents of (a suitcase, bag, or package)
17. self-catering holiday	q) baggage that weighs more than the amount allowed
18. a cruise	r) holidays when staying in accommodation with facilities to cook one's own meals
19. a suitcase	s) a bag or suitcase suitable for taking onto an aircraft as hand-held luggage
20. check-in	t) a voyage on a ship or boat taken for pleasure or as a holiday and usually calling in at several places
21. boarding pass	u) the action of registering one's presence, typically as a passenger at an airport
22. package holiday	v) official identification document for citizens travelling abroad
23. accommodation	w) a room, group of rooms, or building in which someone may live or stay

Key: 1 - c, 2 - e, 3 - b, 4 - g, 5 - a, 6 - h, 7 - d, 8 - i, 9 - f, 10 - p, 11 - o, 12 - v, 13 - q, 14 - t, 15 - l, 16 - k, 17 - r, 18 - t, 19 - j, 20 - u, 21 - m, 22 - n, 23 - w.

b) Match the words and word combinations below with the pictures:

- 1. gadgets a)
- 2. to hitch-hike b)
- 3. a big duffel c)
- 4. a steamship d)
- 5. customs e)
- 6. a money belt f)
- 7. an upper berth g)
- 8. a lower berth h)
- 9. a wheeled suitcase i)
- 10. a compartment j)

Key: 1 – g, 2 – f, 3 – b, 4 – e, 5 – j, 6 – c, 7 – i, 8 – a, 9 – d, 10 – h.

Виконавчий етап

Exercise 4. Read what different people say of travelling alone. Discuss in small groups their opinions. Are they for or against travelling alone? Why? Make a list of pros and cons of travelling alone using the table “**Travelling alone**” below. Express your personal point of view. Make use of the phrases from these lists:

To express your opinion	To express your agreement	To express your disagreement
In my opinion ... To my mind ... As far as I am concerned ... Speaking personally, ... From my point of view ... As for me / As to me ... My view / opinion / belief / impression is that ... I would say that ... It seems to me that ... I have no doubt that ... I am sure / I am certain that ... I think / consider / believe / suppose / assume that ... I guess that ... It goes without saying that ...	I agree with ... that... I share his / her view that... He / she is quite right / absolutely right, saying that... He / she may be right, asserting that... I have come to the same conclusion... I hold the same opinion that... I am of one mind / of the same mind on that question. I am at one with him / her on that point.	I don't agree that ... I disagree ... I don't think so, because ... She / he is wrong, saying... I think o t h e r w i s e , because... I don't think that's quite right to ... I don't agree with what he / she says on ... I take a different view on ... I don't share his / her view on ... On the contrary...

Anna: Travelling with a friend means constant company, someone to share those special experiences with, safety in numbers, someone to watch your bag in the bus station when you go to the toilet... But it also means compromise, and this is a really big BUT. Travelling alone is independence, freedom to do what you want when you want and not being forced to do something or go somewhere you don't want to go just because your travelling companion wants to. Plus, travelling alone you end up meeting other travellers and travel with them for a while but when they want to go one way and you the other, there's no guilt about parting ways. Also travelling alone makes you more approachable so you're more likely to meet others.

Debora: Travelling alone helps to avoid financial 'problems', if your travel partner has a different budget to you that can lead to awkward situations. And also if one of you is an early riser, up at dawn and ready to go, and in bed by 10 pm, and another one likes to stay out late at night, and can't crawl out of bed before 10 am.

Edgar: Since you aren't travelling with companions, you appear more approachable to others and since you have no companions, you're more likely to introduce yourself to other people. This will result in your meeting people from different places and you'll experience the joyful feeling of connecting with so many people.

Fred: If you get lost or your car breaks down, this also can be a problem for solo travelers. This is especially true if you are visiting a foreign country and don't know the language. You really have to be careful about who you trust no matter where you are or who you are with, but this goes especially true if you are alone.

Albert: While you may meet lots of new people and strike up interesting conversations, this is not always quite the same as confiding in someone you trust or sharing a special moment with someone you're close to. Also, when the day is over and you're returning to your room, there is no one to share the day's exciting events with.

Travelling alone	
Pros	Cons

Exercise 5. To learn the views of different people on the questions under your investigation, you are to make up a questionnaire to conduct a survey. But first, study different types of questionnaires.

Example 1: "Travelling preferences"
(Multiple-choice questions)

- How often do you travel?
a) very seldom b) once a year c) once in 6 months
d) once in 3 months e) every month
- How do you plan your trip?
a) by yourself b) with the help of a travel agent
- What is the most common purpose of your travel?
a) family vacation b) adventures c) business
d) spiritual e) religious
- What mode of transportation do you prefer?
a) car b) bus c) airplane d) ship
- Where do you go most often?
a) mountains b) beaches c) deserts
d) historically significant places e) commercially busy cities
- Where do you like to stay?
a) expensive hotels b) economy hotels c) resorts

Example 2: "Are you ready to travel alone?"
(Yes-No Questions)

- Have you ever travelled alone?
a) yes b) no
- Do you have any experience of making travel arrangements?
a) yes b) no
- Do you comfortably travel in areas where you don't speak the local language?
a) yes b) no
- Do you easily get travel visas from various foreign governments?
a) yes b) no
- Do you check with travel agencies for travel advice before leaving home?
a) yes b) no
- Do you spend a lot of your time alone even while at home?
a) yes b) no
- Are you happy to "check in" with family and friends at appointed times while you travel?
a) yes b) no

Example 3: "What kind of traveller are you?"
(Open-ended questions)

- Do you like to travel? Why? _____
- Have you ever been outside of your country? Where? _____
- Would you rather fly or take a train? Why? _____
- Would you rather take a train or a bus? Why? _____
- Would you rather plan a trip or just go and see what happens? Explain why. _____
- What do you like most about travelling? _____
- What do you like least about travelling? _____
- Do you prefer relaxing vacations or busy trips? _____
Why? _____
- Do you pack lots of stuff when you travel or travel light?
- Do you like to take guided tours or explore a place by yourself? Why? _____

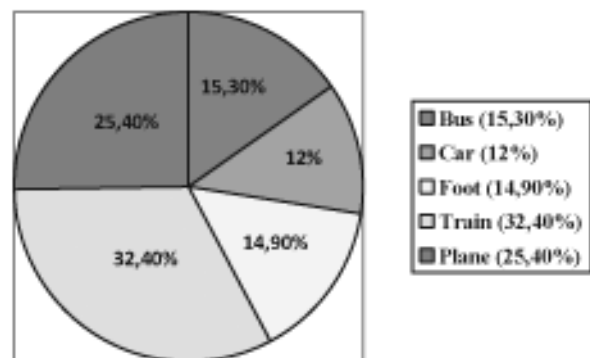
Exercise 6. Working in small groups, make up a questionnaire:

- group 1 – to find out why people travel
group 2 – to learn the most preferable means of travelling
group 3 – to get to know the most prevailing things which people usually take when travelling
group 4 – to find out whom people prefer to travel with (or alone)
group 5 – to learn the most frequently visited places of interest

Exercise 7. Present the results of your survey in a chart. Choose one of the suggested types of charts.

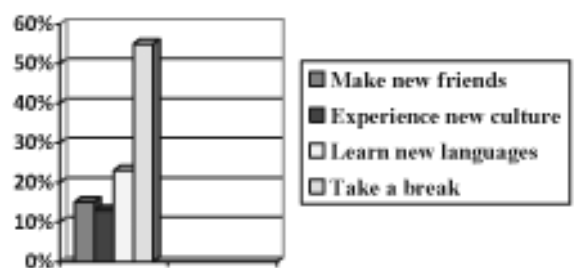
Example 1: Pie-chart

Preferred means of travelling

Example 2: Bar-chart

Aims of travelling

Exercise 8. You are going to make a survey report on your project work. Read the given example of a survey report on the topic "Why do women travel solo?". Pay attention to the underlined key words and phrases.

On 8th July 2013, a survey was conducted among 1,000 women who were the clients of different travel agencies. The purpose of the survey was to discover women's reasons of travelling alone.

The survey was conducted by means of a questionnaire. The first part of the questionnaire dealt with the list of reasons of why women travel solo and where they prefer travelling to. The second section was concerned with the reasons women give for not travelling alone and pieces of advice for solo travellers.

From the table of data, the most significant items are as follows. In the first section 82% of the women surveyed answered that they travelled alone. 65% of the women had travelled solo to another continent and 23% – to another

country. Moreover, 51 % of the women had taken 2-5 solo trips. The average length of a solo trip was between 1 and 3 weeks. The following comments can be made about the reasons mentioned. 28% of the women feel free when travelling solo, 17% – get sense of adventure, 15% – learn about themselves, 13% – meet new people, 10% – do new things, 5% – learn about new culture. Besides, among the most preferable continents and countries for solo travelling there were Europe, South America, India, the USA, Australia and New Zealand.

On the other hand, in the second section, the women surveyed marked 3 reasons for not travelling solo: safety concerns, fear of loneliness and pressure from family. The most important pieces of advice for solo travellers mentioned by the women were: to be fully confident in themselves, to be ready to discover something new and to do only what they wanted, while practical aspects (budgeting and planning) were considered less important.

If any conclusions may be drawn from the data, they are, perhaps, as follows. The majority of women love to travel alone. Findings from the survey show that women balance their desire for freedom and adventure with a healthy sense of caution.

Exercise 9. In small groups, discuss the results of your survey and write a report. Make use of the plan and key phrases below. Present your report in class.

I. Heading	
Subject:	
Name(s):	
Date:	
II. Introduction	
State the purpose/aim of the report, when and how the information was gathered.	
The purpose/aim/intention of this report is to examine/ assess/evaluate the results of a survey in which people/ students/viewers were asked about...	
This survey was carried out/conducted by means of...	
The questionnaire consisted of...	
III. Main body	
The whole information collected and analyzed is presented clearly and in detail. Subheadings, numbers or letters can be used to separate each piece of information.	
Of the (number) people/students questioned/asked/ interviewed ...% of people were of the opinion...	
The majority/minority of people believed/preferred...	
In general/generally/on the whole...	
The fact is that.../In fact/In practice...	
IV. Conclusion	
Sum up the points mentioned above. If necessary, a recommendation can be included as well (one way of summing up is making some general comments).	
In conclusion/All things considered/To sum up/All in all/It is not easy to reach any definite conclusion/If any conclusions may be drawn from the data/It is clear that/The survey shows/ indicates/demonstrates...	

За бажанням студенти і викладачі можуть скористатися рекомендаціями щодо написання звіту, поданими у додатку J типової програми з англійської мови для мовних ВНЗ [3, с. 223-224].

Exercise 10.

a) Study the hotlist <http://hotlisttravel.jimdo.com> of the web-sites dealing with articles, surveys, forums, blogs and videos on problems of travelling and find out the opinions of different people on the issues under your investigation. For necessary links search on the menu.

b) Working in your teams, discuss the information gathered and make a list of all significant facts. Report in class on the results of your investigation using the scheme below:

1. The main purpose of our research/investigation was to outline/present/examine/evaluate... On the whole, we found out that... . Besides, we should point out that
2. In general, we have already made/studied/watched/read/ listened to/interviewed... . Although we are still to cover... .
3. My task was to search for/make/watch/read/interview/listen to/analyze... .
4. Our study has shown that... .
5. In conclusion, I can say that... .

Презентаційний етап

Exercise 11. You are going to make an oral presentation on the issue you have investigated. In small groups, discuss, analyze and compile the gathered information and the results of your survey. Think of the most important and interesting facts you would like to tell your group mates. Make a list of them.

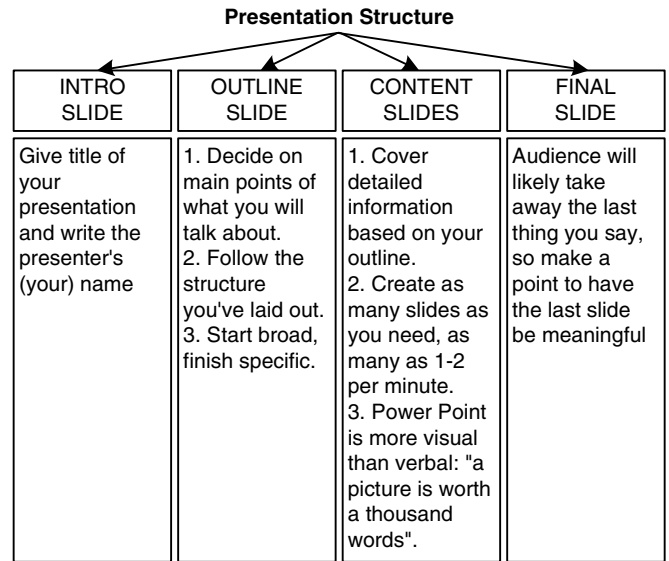
Exercise 12. Make an oral presentation of the results of your project work. Your presentation must include introduction, main body and conclusion. Use the key phrases given in the scheme below.

Introduction	
Expressing purpose	My purpose/objective/aim today is ... What I would like to do this morning is ... The subject of my presentation is ... The theme of my talk is ...
Signposting	This talk is divided into four/two/three parts: firstly, ... etc. Let me begin with/To start with/Firstly, I'd like to look at ... Then/Secondly, I'll be talking about ... Thirdly, ... My fourth point will be about ... Finally, I'll be looking at ...
Inviting questions	If anyone has any questions, please feel free to interrupt me at any time. Please, stop me at any time if you have any questions.
Discouraging questions	I'd ask you to save your questions for the end. I'll be happy to answer any questions you have at the end of my presentation.

Main body	
Moving on	Let's now move on to/turn to ... I now want to go on to ... I'd like to move on to/turn to ... So far we have looked at Now I'd like to ...
Giving examples	Now let's take an example. Let me give you an example. To illustrate this ... Such as ... For instance ...
Summarising	What I'm trying to say is ... Let me just try and sum that up before we move on to ...
Using visual aids	I'd like to illustrate this by... I'd like you to look at this ... Let me show you ... As you can see ... Let's have a look at ... Let's look at ... If you look at the screen, you'll see ... This table/diagram/chart/slide shows ... On the right/left you can see ...
Conclusion	
Summing up	So, to sum up, ... To summarise, ... To recapitulate ... Let me now sum up, ...
Concluding	Let me end by saying ... I'd like to finish by emphasizing ... In conclusion, I'd like to say ... I'm going to conclude by saying that ...
Making a recommendation (optional)	So, what I would suggest is that we ... So, I would recommend that ...
Questions	If you have any questions or comments, I'll be happy to answer them. If there are any questions, I'll do my best to answer them. Are there any more questions?
Closing	Thank you for your attention/time. Thank you for listening. Thank you very much.

Також студенти і викладачі можуть скористатися порадами щодо підготовки усної презентації, поданими у додатку J типової програми з англійської мови [3, с. 225-227].

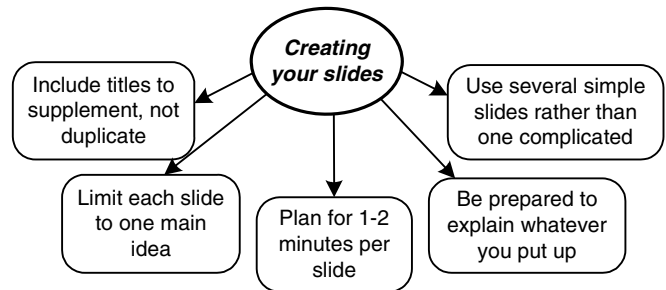
Exercise 13. You are going to make a Power Point presentation. Before you begin, study the presentation structure scheme below, read the following advice and look through the sample slides of the presentation on the topic "Travel Safety".

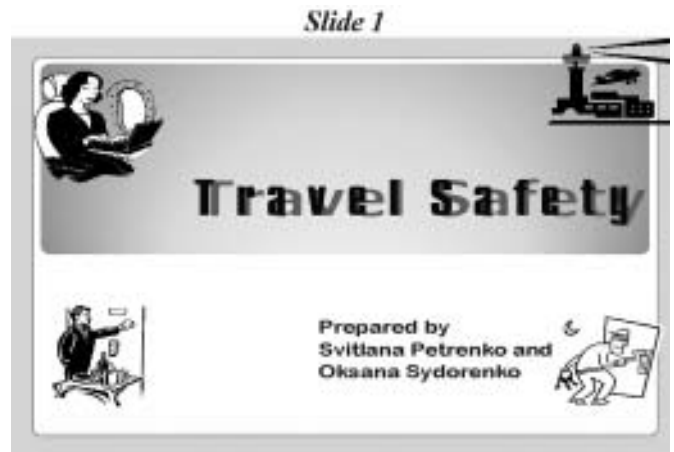
Remember! Eliminate as much text as you can. Your slides are a visual aid, not a reading exercise.

Don't put too much information on one slide. Use notes. You can always add extra information as you speak. Only the bullet points and key words should be remained on the slides. Since people can only concentrate on one thing at a time, so they cannot listen to you while they are reading.

Tips on creating a power point presentation

Sample Power Point presentation on the topic "Travel Safety"

Slide 2

Travel safety:

- ergonomics - luggage
- transportation airline
- hotel safety
- pre-travel preparations

Slide 3

Pre-travel preparations

- photocopy (front and back):
 - o credit cards, tickets, health insurance, passport and other important documents
 - o phone numbers to call for replacement
- leave itinerary with family/office
- map out directions from airport to hotel and/or destinations
- keep in carry-on luggage

Slide 4

Ergonomics - luggage

- luggage with wheels
- luggage weight less than:
 - 50 pounds - male
 - 45 pounds - female
- caution lifting luggage from car trunk
- laptops
 - case with wide padded shoulder straps
 - alternate between shoulders regularly
 - put accessories and extra batteries in suitcase

Slide 5

Transportation airline

- from seat - count number of rows to nearest emergency exit
 - number of rows to the exit in front
 - number of rows to the exit behind
- listen to safety briefing by flight attendant
- event of accident/crash - listen and follow to flight attendant instructions

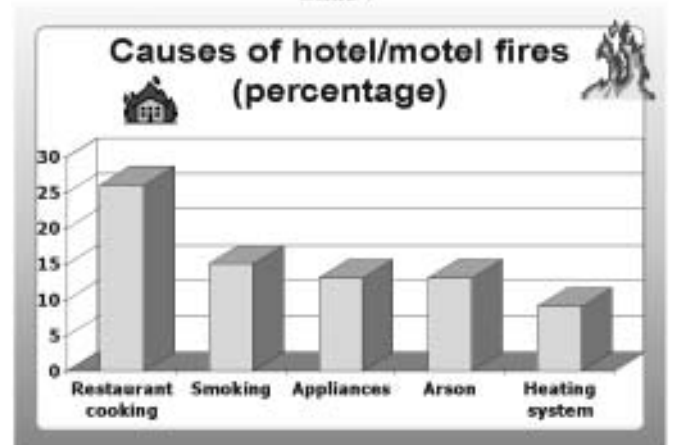
Slide 6

Hotel safety

- first entry to room
 - hold door open & turn on light
 - visually scan the room
- emergency exits
 - look at floor layout on back of room door
 - count the number of doors to nearest emergency exit & secondary emergency exit
 - make sure emergency exits are not locked
- prepare to leave room in emergencies
 - items on night stand / flashlight

Slide 7

Slide 8

General travel safety precautions

- watch for "staged mishaps" - plug to divert your attention
- beware of your surroundings
- keep valuables secured
- safety in numbers - stay with groups
- ask for help or an escort if uneasy with a situation

Exercise 14. Create your own Power Point presentation on the issue investigated. Follow the recommendations from exercise 13. Make sure you have included all main points from your oral presentation.

Підсумковий етап

Exercise 15. Get ready to discuss your project with your group mates. For this purpose, fill in the self-assessment form below:

Your project

1. What new information did you learn while working on this project? _____
2. What else would you like to know about the issue? _____
3. Do you think your presentation was successful? Why? _____
4. Does your presentation have any drawbacks? What are they? _____
5. How effective were you in making your conclusions? Do you think they were interesting? Clear? Logical? _____
6. How did your work and actions contribute to your team's success? _____
7. What was the hardest part of working in a team? _____
8. What was the best part? _____
9. What new skills did you get? _____
10. What else do you want to learn? _____

Exercise 16. In small groups, discuss the projects presented by your group mates and express your own opinion of them. Follow the plan:

1. Was the project successfully presented?
2. Was it logically structured?
3. What new information have you learnt from the project?
4. What were the positive sides of the project?
5. What were the drawbacks of the presentation (oral and multimedia)? How would you improve it?
6. Were there enough illustrative materials (pictures, videos, charts, tables, etc.)?

Студенти також можуть скористатися бланками і анкетами для само- та взаємооцінювання проектної роботи (її процесу і результатів), що наведені у додатку J типової програми з англійської мови [3, с. 218-219]. З метою оцінювання усних презентацій студентів викладач може використати анкету, наведену на с. 220 цієї програми.

Крім того, викладач як керівник і координатор проекту має оцінити успішність власної діяльності, спираючись на запитання анкети, яка заповнюється по завершенні проекту. Наприклад:

Анкета для самооцінки роботи викладача

№	Запитання анкети	Відповіді	
		так	ні
1.	Чи задоволені Ви результатами проектної діяльності студентів?	_____	_____
2.	Чи були досягнуті цілі проектного навчання?	_____	_____
3.	Чи сподобалося студентам працювати над проектом?	_____	_____
4.	Які були переваги/недоліки в організації проектної діяльності студентів?	_____	
5.	Як можна вдосконалити проект?	_____	
6.	Чи були враховані інтереси студентів при організації проектної роботи?	_____	
7.	Які нові знання, навички та вміння здобули студенти в ході виконання проекту?	_____	

Важливим є не лише підсумкове оцінювання якості презентацій студентів, але й поточний контроль під час їхньої проектної діяльності. Це допомагає студентам усвідомити власні здобутки у процесі роботи над проектом, а викладачу – скоординувати роботу кожного студента. Для контролю та оцінювання участі студентів у проекті можна використувати не лише результати спостереження за діяльністю студентів, але й систему регулярних звітів, як індивідуальних, так і групових. До інструментів поточного контролю відносять різні комунікативні завдання, тести, анкети, щоденники проектної роботи, індивідуальні співбесіди, картки для само- та взаємоконтролю, звітні бланки тощо. З метою організації поточного контролю роботи над проектом "Travelling" ми пропонуємо використовувати проектний щоденник студента (опціонально), перевірочний бланк-анкету для самоаналізу та самооцінки, звітну картку з роботи над матеріалами хотлісту навчального сайту:

Project Diary

(за G. H. Beckett and T. Slater [5, с. 111])

Name _____ Week _____

Activity (things I did this week)	Knowledge and skills (things I learned this week)		
	Content (new information about my topic)	Language (vocabulary expressions, grammar, word and phrase stress)	Skills (listening, speaking, reading, writing)
I read _____ _____ _____			
I looked for and found _____ _____ _____			
I wrote _____ _____ _____			
I watched _____ _____ _____	Things I hoped to learn this week, but didn't (state reasons for not learning)		
I surveyed _____ _____ _____			

Want-to objectives

Skills I want to gain working on the project	How I plan to gain the skills	Stages of fulfillment	Gaining of the skills (done/not done)	Reasons of not gaining the skill
1. I want to make opinion surveys on the topic "..."	to study the examples of different questionnaires	1) to discuss in my group all suggested types of questionnaires, 2) to choose the most appropriate one, 3) to discuss the questions which must be included into my questionnaire and make a list, 4) to think over all possible answers	done	–
2.				
3.				
4.				

Studying the hotlist materials

I have read the following articles/blogs/forums/surveys on the Internet and watched these videos:

Title	New information I found out
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	

Слід зазначити, що проектна діяльність студентів охоплює як аудиторну, так і позааудиторну самостійну роботу. Вправи для ознайомлення з різними типами анкет і діаграм, читання текстів та подальшого висловлення думок щодо певних проблем виконуються на практичних заняттях. Виконання завдань з укладання власних анкет, діаграм, ознайомлення з матеріалами навчального сайту і робота з хотлістом відбувається у позааудиторний час. Вправи і завдання запропонованого комплексу рекомендуємо розподілити наступним чином:

1. **Аудиторна робота:** exercises 1-4, 8, 9, 10b, 15, 16.
2. **Позааудиторна робота:** exercises 5, 6, 7, 10a, 11, 12, 13, 14.

Підсумовуючи все вищесказане, нагадаємо, що у цій статті ми визначили формат кінцевих продуктів і типи проєктів, які можуть бути використані для навчання англо-

мовного ММ студентів другого курсу, описали етапи навчання англомовного ММ за ПМ, охарактеризували розроблені вправи і завдання у межах проєкту за темою "Travelling", представили структуру навчального сайту з хотлістом, навели приклади вправ, завдань та інструментів для поточного і підсумкового контролю проєктної діяльності студентів. **Перспективи** подальших наукових розвідок ми вбачаємо у розробці критеріїв та шкали оцінювання усних і мультимедійних презентацій майбутніх філологів, комплексів вправ і завдань для навчання ММ студентів мовних і немовних ВНЗ за іншою програмною тематикою, а також для навчання інших видів мовленнєвої діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арванітопуло Е. Г. Проектна методика навчання англійської мови на старшому ступені ліцею : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 „Теорія та методика навчання : германські мови” / Е. Г. Арванітопуло. – К., 2006. – 22 с.
2. Коньшева А. В. Современные методы обучения английскому языку / А. В. Коньшева. – Минск : ТетраСистемс, 2011. – 304 с.
3. Програма з англійської мови для університетів / інститутів (п’ятирічний курс навчання): Проект / [кол. авт.: Ніколаєва С. Ю., Соловей М. І., Головач Ю. В. та ін.]. – К. : Нова книга, 2001. – 245 с.
4. Сысоев П. В. Методика обучения английскому языку с использованием новых информационно-коммуникационных Интернет-технологий / П. В. Сысоев, М. Н. Евстигнеев – М. : Глосса-Пресс, 2010. – 182 с.
5. Beckett G. H. The project framework : a tool for language, content, and skills integration / G. H. Beckett, T. Slater // ELT Journal. – 2005. – Vol. 59. – № 2. – P. 108–116.
6. Bülent A. Maximizing the benefits of project work in foreign language classrooms / A. Bülent, F. L. Stoller // English Teaching Forum. – 2005. – Vol. 43. – № 2. – P. 10–21.
7. Fragoulis I. Project-based learning in the teaching of English as a foreign language in Greek primary schools : from theory to practice / I. Fragoulis // English Language Teaching. – 2009. – Vol. 2. – № 3. – P. 113–119.
8. Haines S. Projects for the EFL classroom : Resource materials for teachers / S. Haines. – Walton-on-Thames, Surrey : Nelson, 1989. – 108 p.

Отримано 27.08.2014